

3. Постанова Вищого господарського суду України від 15 лютого 2011 року по справі № 39/481-07 // Єдиний державний реєстр судових рішень. Доступно з: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/14345345>

4. Арбитражный процессуальный кодекс Украины (с комментариями) / Авт. комментария Н.А.Абрамов – Одесса: Изд-во «Юг», 1993. – 64 с.

5. Балюк І. А. Господарське процесуальне право: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2008. – 224 с.

6. Горевий В. І. Господарський процес. Практикум : навчальний посібник /В. І. Горевий, А. М. Куліш, В. Д. Чернадчук. – 3-тє видання, виправлене і доповнене. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – 308 с.

7. Господарське процесуальне право : Підручник / О. П. Подцерковний, О. О. Квасніцька, Т. В. Степанова та ін. ; за ред. О. П. Подцерковного, М. Ю. Картузова. – Х. : Одиссей, 2012. – 400 с.

8. Семенюк А. С. Докази у господарському процесі. Подання доказів. Робота адвоката на цій стадії // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.advocatesanswers.in.ua/index.php/viii-/178-2011-05-02-08-23-25>

Шпак М.В.

студент,

Науковий керівник: Олефір А.О.

асистент,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ВІДМЕЖУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН ВІД ЦИВІЛЬНИХ

Дослідження господарських правовідносин та встановлення їх місця серед інших видів правовідносин безперечно є актуальним. Передусім, це проявляється в тому, що дані правовідносини майже погодинно виникають на практиці і існують деякі суперечності щодо їх відмежування.

Чимало відомих науковців досліджували правову природу як цивільних, так і господарських правовідносин. Серед значної їх кількості, слід виділити наукові праці таких вчених, як: В.М.Пашков, О.О. Віхров, Т. К. Адабашев, Г.В. Смолін, Р.Б.Прилуцький, та ін.

Не дивлячись на те, що чинні Господарський і Цивільний кодекси України прийняті більш ніж 10 років тому, до сих пір існують деякі питання, щодо співвідношення даних видів правовідносин. Чимало є точок перетину між досліджуваними видами правовідносин. На прикладі можна зазначити окремі

інститути, як договірної, так і зобов'язального права. Законодавством передбачено, наприклад абз.2 п.1 ст. 175 Господарського кодексу України, відповідно до якого, майнові зобов'язання, які виникають між учасниками господарських правовідносин, регулюються Цивільним кодексом України з урахуванням особливостей, передбачених Господарським кодексом України.

Для встановлення подібних та відмінних рис між окремими видами (господарськими та цивільними) правовідносин нагальною є необхідність звернення до основних нормативно-правових актів, як у господарській, так і у цивільній сфері, безперечно мова йде про Господарський та Цивільний кодекси.

Почнемо з рис подібності між господарсько-правовими та цивільно-правовими відносинами: 1.Врегулювання українським законодавством; 2.Наявність класифікації видів; 3.Наявність специфічних суб'єктів (учасників) кожного з видів правовідносин; 4.Наявність базисного підґрунтя (основоположних засад); 5.Існування точок тісного контакту щодо правового регулювання досліджуваних видів правовідносин (як приклад, зобов'язальне та договірне право).

Для встановлення відмінностей між господарськими та цивільними правовідносинами доцільно проаналізувати українське законодавство через призму порівняльно-правового аналізу.

Першою відмінністю є нормативно-правове регулювання. Господарські правовідносини регулюються – господарським законодавством та Господарським кодексом України, цивільні правовідносини – цивільним законодавством та цивільним кодексом України.

Другою відмінністю є різна класифікація та сфера відносин. Пунктом 4 ст. 3 Господарського кодексу України встановлено, що сферу господарських відносин становлять господарсько-виробничі, організаційно-господарські та внутрішньогосподарські відносини. Пунктом 1 ст. 1 Цивільного кодексу України встановлено, що цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. Аналізуючи дані положення господарського та цивільного законодавства можна встановити, що ці два види правовідносин є вкрай різними. Адже, стаття 4 Господарського кодексу України прямо вказує на те, що не є предметом регулювання Господарським кодексом України: майнові та особисті не майнові відносини, що регулюються Цивільним кодексом України. Варто зазначити, що історія дискусії навкруги проблеми співвідношення цивільного і господарського права, центральне

місце в якій, безумовно, займає питання розмежування предметів цих галузей, налічує вже більше ста років [1, с.58].

Третьою принциповою відмінністю між господарськими та цивільними правовідносинами є використання різних основоположних засад (принципів). В господарських правовідносинах використовуються принципи: 1) Забезпечення економічної багатоманітності та рівності захисту державою усіх суб'єктів господарювання; 2) Свободи підприємницької діяльності у межах визначених законом; 3) Вільного руху капіталів, товарів та послуг на території України; 4) Обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави; 5) Захисту національного товаровиробника; 6) Заборони незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини [2, с.9]. В цивільних правовідносинах, в свою чергу, встановлюються інші базисні засади (принципи). До таких відносяться: 1) Принцип неприпустимості свавільного втручання у сферу особистого життя людини; 2) Принцип неприпустимості позбавлення права власності, крім випадків встановлених Конституцією України та законом; 3) Принцип свободи договору; 4) Принцип свободи підприємницької діяльності, яка не заборонена законом 5) Принцип судового захисту цивільного права та інтересу; 6) Принцип справедливості, добросовісності та розумності [3, с.5].

Четвертою важливою відмінністю є те, що досліджувані види правовідносин також відрізняються за суб'єктним складом. У господарських правовідносинах учасниками можуть виступати: суб'єкти господарювання, споживачі, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією, а також громадяни, громадські та інші організації, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності [2, с.7]. Учасниками цивільних правовідносин виступають: фізичні особи та юридичні особи, держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права [3, с.5].

Отже, проаналізувавши в порівняльному аспекті господарсько-правові та цивільно-правові відносини, варто відзначити що дані види правовідносин мають чимало відмінностей, головні з яких: 1.Різне коло суб'єктів; 2.Базування на відмінних одне від одного коло основоположних засад (принципів); 3.Нормативно-правове регулювання; 4.Різна видова класифікація. 5. Різний предмет правового регулювання.

Варто також відзначити, що в рамках господарських відносин здійснюється регулярна господарська діяльність та обслуговуються численні економічні процеси. Регулювання цих відносин в рамках цивільного інструментарію може призвести до монополізму та порушення публічних інтересів.

Список використаних джерел:

1. Прилуцький Р.Б. До проблеми розмежування предметів господарського та цивільного права / Р. Б. Прилуцький // Юридична наука. – 2011. – №6. – С. 58-67.
2. Господарський кодекс України / станом на 1 вересня 2013 року. – Х.: Право, 2013. – 216 с.
3. Цивільний кодекс України. – Х. : Одіссей, 2013. – 384 с.